

Investeren in de toekomst

Kostenbeheersing voor een
duurzaam Jeugdhulplandschap

Gemeente Leeuwarden

Inhoud

Inleiding	5
1. De Leeuwarder aanpak	7
2. Het voorliggend veld	8
3. De toegang tot de jeugdhulp	9
4. De relatie met de jeugdhulpaanbieders	11
5. Meer inzet van data en monitoring	13
6. Niet ingezette maatregelen	14
De Financiële vertaling	15
Bijlage 1: Maatregelen voorliggend veld	20
Bijlage 2: Maatregelen toegang tot de jeugdhulp	21
Bijlage 3: Maatregelen met betrekking tot de relatie met de jeugdhulpaanbieders	23
Bijlage 4: Maatregelen strakkere monitoring; meer gebruik data	24
Bijlage 5: Maatregelen waar we niet meteen mee aan de slag gaan	25

Inleiding

De afgelopen jaren zijn de kosten van de jeugdhulp enorm toegenomen. De gemeente Leeuwarden startte begin dit jaar met het project 'beheersing kosten jeugdhulp'. Het doel is om te komen tot effectieve, passende en betaalbare hulp voor jeugdigen die deze hulp nodig hebben. De uitvoering van deze maatregelen is een continu proces. De komende jaren komen er nieuwe maatregelen bij en zullen bestaande maatregelen komen te vervallen. Gedurende het afgelopen halfjaar is uw raad regelmatig geïnformeerd over de voortgang van het project. Met deze vervolgrapportage informeren wij u over al genomen maatregelen, te nemen maatregelen en onze afwegingen om maatregelen al dan niet in te zetten. Tenslotte geven we u een globale inschatting van de opbrengst van deze maatregelen. En daarbij de effecten van de maatregelen op de prognose van de kosten van de jeugdhulp voor de gemeente Leeuwarden.

Op deze plek benadrukken we nogmaals dat deze rapportage zich vooral richt op de beheersing van de kosten van de jeugdhulp. Het grotere plaatje staat beschreven in de Jeugdagenda 2024-2028 die uw raad recent heeft vastgesteld. Daarin staat de omkering centraal dat kinderen en jongeren eigenlijk het recht zouden moeten hebben op géén jeugdhulp. Namelijk doordat zij kunnen opgroeien in een kansrijke omgeving. Waarin het dagelijks leven van kinderen, jongeren en hun ouders sterk genoeg is om (zo nodig met goede ondersteuning) zorgen en problemen te voorkomen of op te vangen. Zodat de nu nog overbelaste (specialistische) jeugdzorg beter en sneller beschikbaar komt op een moment dat die nodig is. Financieel gezien is onze inzet dat een succesvolle omkering leidt tot aanmerkelijke verlaging van de zorgkosten, waardoor er ruimte ontstaat om te investeren in het versterken en ondersteunen van dat dagelijks leven en die kansrijke omgeving.

Proces

Op basis van gesprekken met veel betrokkenen in het jeugdveld (zoals beleidsadviseurs, Amaryllis, Jeugdexpertteam, jeugdhulpaanbieders) is uitgezocht welke mogelijkheden er zijn om de jeugdkosten te beperken. Zonder dat dit ten koste gaat van onze jeugdhulpplicht voor de jeugdigen in onze gemeente en met behoud van een dekkend zorglandschap. Dit onderzoek heeft geleid tot een bruto lijst van ongeveer 80 mogelijke maatregelen. Vervolgens zijn deze maatregelen verder uitgewerkt. Daarbij is gekeken naar de impact, kosten, tijdsduur en mogelijke opbrengst. Aan de hand van dit onderzoek zijn we gekomen tot 34 maatregelen die we kunnen inzetten om de kosten van de jeugdhulp te beperken. In het volgende hoofdstuk lichten we de pijlers onder deze Leeuwarder aanpak toe en geven we steeds een indicatie van de bijbehorende potentiële besparingen. In het hoofdstuk Financiële Vertaling staat uitgelegd hoe we tot die berekeningen zijn gekomen. In de Bijlagen worden alle maatregelen nader toegelicht.

Ordering en samenhang van de maatregelen

De voornaamste reden van de stijging van de jeugdhulpkosten is dat er veel jeugdigen instromen in de jeugdhulp. Een lagere instroom zal ook uitwerking hebben op de andere grote kosten zoals tariefstijgingen (door onder andere cao-stijgingen) en landelijke regelgeving. Ook kan door een lagere instroom meer én tijdig aandacht worden besteed aan jeugdigen met een zorgvraag, zodat opschaling naar meer ingewikkelde zorgvragen wordt voorkomen.

Daarom is het belangrijk om de vormen van ondersteuning in het voorliggend veld¹ te versterken. Hiermee voorkomen we dat jeugdigen te snel in de jeugdhulp belanden. Om te zorgen dat het voorliggend veld ook optimaal wordt gebruikt wordt de toegang tot jeugdhulp versterkt om hier specifiek op te letten. We zien jeugdhulpaanbieders die belang hebben bij een bepaald volume jeugdigen in zorg om hun onderneming (met voldoende winst) draaiende te houden. Het is daarvoor nodig dat we een andere relatie aangaan met de jeugdhulpaanbieders. Deze factoren hangen nauw met elkaar samen, als een soort hefboom. De verschillende maatregelen moeten iedere keer zorgvuldig tegen elkaar worden afgewogen. Ze kunnen elkaar versterken (en zorg dragen voor een kostenverlaging) of verzwakken (niet effectief). In de Hervormingsagenda Jeugd wordt beschreven hoe gemeenten hier samen met aanbieders mee om moeten gaan en dat de vrijblijvendheid voorbij is. We sluiten met onze ordening aan bij de benadering die is benoemd in de Hervormingsagenda Jeugd.

1 Het voorliggende veld staat voor het totaal aan algemene voorzieningen dat beschikbaar is in een wijk of gemeente. Het gaat dus om alle voorzieningen voor (hulp)vragen zonder indicatie die vrij toegankelijk zijn.

1. De Leeuwarder aanpak

In en na de decentralisatie heeft de gemeente Leeuwarden de positie van partner in het speelveld ingenomen. De jeugdhulpaanbieders zijn voor de inhoud, de gemeente voor de financiering. Met deze samenwerking kunnen sociaal domein en jeugdhulp elkaar versterken en de financiën van de jeugdhulp beheren. Daar is te weinig van terechtgekomen. De gemeente Leeuwarden werkt aan het innemen van een nieuwe positie in het speelveld. Daarvoor worden “gamechangers” ingezet, die zorgen voor een ingrijpende verandering. De eerste effecten hiervan zijn al zichtbaar.

Algemeen; een hek om de Jeugdwet

Uit gesprekken en ervaringen is gebleken dat de Jeugdwet in een aantal gevallen toegepast wordt bij jeugdigen die ergens anders meer op hun plek zijn. Hulp die bijvoorbeeld uit de Wlz (Wet langdurige zorg) gefinancierd moet worden, wordt opgevoerd onder de Jeugdwet. De betreffende aanbieder vindt in dit voorbeeld het tarief in de Wlz te laag. Deels is dit een voortvloeiende uit het voormalig convenant met vijf systeemaanbieders, waarbij het aan de aanbieders was om met een lumpsum bedrag gezamenlijk de Hoog Specialistische Jeugdhulp te organiseren. Deze lumpsum bleek ook gebruikt te worden voor substitutie tussen de systemen (van Wlz naar Jeugdwet). De grondslag hiervoor lag in een maatwerkovereenkomst (DVO) tussen de aanbieders en de gemeente (2024). De gemeente Leeuwarden gaat daarom DVO's tegen voorwaarden van jeugdhulpaanbieders niet meer ondertekenen.

We zien ook dat een deel van de aanmeldingen bij het Jeugdexpertteam (JET) te herleiden zijn naar de druk op de Wmo. Via de Wmo en het hele voorliggende veld moet juist worden voorkomen dat uiteindelijk professionele jeugdhulp moet worden ingezet. Door organisatorische en financiële druk op de Wmo-aanbieders worden jeugdigen te snel aangemeld bij het JET en andere verwijzers. Dit wordt nu strenger beoordeeld en het recente beeld is dat 40% van de doorverwijzingen vanuit het voorliggend veld door het JET wordt terugverwezen.

Waar het hier om gaat is dat we zelf de reikwijdte van de Jeugdwet vaststellen en afbakenen. De ontwikkelingen vanuit de Hervormingsagenda met betrekking tot de reikwijdte van de jeugdhulpplicht voor gemeenten houden we hierbij nauwlettend in de gaten. We hebben al geconcludeerd dat financieel gerichte afbakeningen niet kunnen of niet effectief zijn, zoals een budgetplafond of een tariefkorting. Ook aan onze wettelijke jeugdhulpplicht willen we niet tornen. We willen het waterbedeffect tussen de zorgstelsels stoppen door veel strikter vast te houden aan wat wel onder jeugdhulp wordt verstaan en wat niet. Een belangrijke voorwaarde is de tijdelijkheid: jeugdhulp is gericht op herstel op korte termijn en de zorg is nodig om 'het dagelijkse leven' te kunnen hervatten. We zien het waterbedeffect op twee manieren. Ofwel de verstoring van het dagelijkse leven liggen niet bij de jeugdige zelf, maar bijvoorbeeld bij vraagstukken van ouders (waarbij toch jeugdhulp wordt aangevraagd). Ofwel is er sprake van een langdurige ondersteuningsbehoefte, waarbij we jeugdhulp zonder kansen op herstel financieren.

Tussen onderwijs en jeugdhulp zien we een vergelijkbaar waterbedeffect. De onderwijssector is zelf verantwoordelijk voor het versterken van het pedagogisch klimaat op scholen. Zodra dit onder druk komt te staan (en dat is het geval bij bijvoorbeeld de mentale gezondheid) worden leerlingen naar jeugdhulp verwezen. Ook hier moeten de kaders scherp worden gesteld en het spreekwoordelijke 'hek om de Jeugdwet' stevig worden neergezet.

2. Het voorliggend veld

De Jeugd Agenda 2024-2028; nu investeren in de toekomst van onze jeugd is de grootste gamechanger. Met de Jeugd Agenda zetten we vol in op het versterken van het dagelijkse leven. We zetten niet langer het probleem en de zorgvraag centraal, maar het vooruitzicht van de jeugdige op een betekenisvol leven. Als we dat voortdurend doortrekken naar de kosten van de jeugdhulp, dan heeft dat grote gevolgen.

Op dit moment constateert een verwijzer een zorgvraag die de basis vormt voor de beschikking. Als het toekomstperspectief van de jeugdige centraal wordt gezet, dan wordt de basis voor de in te zetten acties de leefsituatie en de daarbij behorende behoeften van de jeugdige (en gezin, school, omgeving). Professionele jeugdhulp kan dan alleen worden ingezet als deze hulp de meest effectieve en passende oplossing is voor het versterken van de leefsituatie van de jeugdige (en/of gezin).

Er vindt een verschuiving plaats van individuele jeugdhulp, gericht op het gedrag van de jeugdige, naar de voorliggende -meer collectieve- voorzieningen die de leefsituatie versterken. Niet alleen van de jeugdige maar van het hele gezin. Deze collectieve voorzieningen kosten bovendien minder geld. Marktwerving in de jeugdhulp is doorgeschooten en heeft landelijk geleid tot een zorglandschap dat niet meer overzichtelijk is. De noodzakelijke samenwerking is hierdoor moeilijker is geworden. Het schort aan passende en beschikbare jeugdhulp voor de meest kwetsbare jeugdigen. Vanuit de Hervormingsagenda wordt daarom de inkoop van jeugdhulp vereenvoudigd en worden onder meer zwaardere eisen gesteld aan de governance en financiële bedrijfsvoering van aanbieders. Bovendien wordt met de AMvB "Reële prijzen Jeugdwet" bijgedragen aan tariefdifferentiatie. Wij geloven dat de beste manier om de negatieve gevolgen van de marktwerving te bestrijden is dat we ervoor zorgen dat de producten in deze markt zoveel als mogelijk overbodig worden.

Een groot aantal van de maatregelen heeft betrekking op het voorliggend veld. Deze maatregelen zijn opgenomen in Bijlage 1. Dit zijn maatregelen die vallen onder pijler 1 en 2 van de Jeugd Agenda. De uitvoering van deze maatregelen vergt vaak een nauwe samenwerking met andere partijen en ook een integrale aanpak (naast jeugdhulp bijvoorbeeld ook onderwijs, bestaanszekerheid en wonen). Dit is ook waar de Jeugd Agenda voor staat. De opbrengst van deze maatregelen wordt dan ook niet op korte termijn verwacht. Sommige maatregelen blijken in de praktijk toch lastig uitvoerbaar. Of de uiteindelijke inspanning blijkt niet op te wegen tegen de mogelijke besparing. We hebben de maatregelen zoveel als mogelijk verduidelijkt en het financiële effect van deze maatregelen ingeschat.

Financieel effect maatregelen voorliggend veld		
	Min.	Max.
2024	nihil	nihil
2025	€ 91.364	€ 232.692
2026	€ 182.692	€ 465.385
2027	€ 274.038	€ 698.077
2028	€ 365.385	€ 930.769

3. De toegang tot de jeugdhulp

Wij zien de toegang tot de jeugdhulp als hét onderdeel waarop we op relatief korte termijn met onze gamechangers besparingen kunnen doen. Een groot deel van de toegang tot de jeugdhulp loopt via de gemeente (JET) en ook de beschikkingen die volgen op de doorverwijzingen van andere partijen worden afgegeven door de gemeente. Om ervoor te zorgen dat er meer aandacht komt voor het voorliggend veld is het belangrijk dat de gemeente extra drempels opwerpt om de stevigheid van de toegang te vergroten. Deze drempels zorgen ervoor dat beter gekeken wordt naar de best passende en meest effectieve hulp. Omdat dit niet altijd jeugdhulp is, wordt daarmee de toegang tot de jeugdhulp beperkt. We informeren u over de maatregelen die we op dit onderdeel hebben genomen. Deze zijn verder uitgewerkt in bijlage 2.

Jeugdexpertteam (JET)

Vanaf de decentralisatie in 2015 waren de rollen op inhoud duidelijk: de gemeente heeft geen verstand van jeugdhulp en het is aan de jeugdhulpaanbieders om te bepalen wat voor soort jeugdhulp nodig is. In principe hoort het ook zo en werkt het ook zo in andere zorgstelsels: de dokter bepaalt welk medicijn en welke behandeling, niet de verzekeraar.

Maar daar waar voor andere dokters (bijvoorbeeld ziekenhuiszorg) er vanuit de zorgverzekeraars een prikkel wordt gegeven om de inzet van behandelingen kostenbewust te doen, is die prikkel er bij jeugdhulpaanbieders niet. Bijna alle zorgstelsels kennen naast prijs- (P), ook volumeafspraken (Q) met hun financiers. De P is gelimiteerd en de Q ook. In de jeugdhulp is de Q ongelimiteerd, omdat in de Jeugdwet staat dat jeugdigen recht hebben op passende hulp en de gemeente altijd moet zorgen dat die hulp beschikbaar is. Passende hulp gaat zowel over de inhoud van de hulp als de urgentie ervan. En dat is goed: moeten wachten op passende hulp belemmert de jeugdige in zijn ontwikkeling. Jeugdigen moeten gezond kunnen opgroeien, goed onderwijs kunnen genieten, vrienden kunnen maken, onbekommerd buiten kunnen spelen en kunnen bewegen en sporten. Hiermee krijgen jeugdigen de goede start die zo belangrijk is. Die ontwikkeling en dit perspectief op een betekenisvol leven zijn het fundament van onze maatschappelijke opgaven. Daarvoor is jeugdhulp een instrument. Dit blijft zo. We stappen wel af van volledig overgeleverd zijn aan jeugdhulpaanbieders wat betreft het bepalen van het behandeltraject, zowel op inhoud, intensiteit als duur. Zij hebben immers ook een duidelijk financieel belang. We hebben gedragsdeskundigen in dienst die -voordat een beschikking wordt afgegeven- nog een inhoudelijke toets kunnen doen. De meest basale vraag is of de oorspronkelijke beschikking door het JET en de GI's overeenkomt met het jeugdhulpproduct dat de aanbieder wil inzetten. Hiermee doorbreken we het monopolie van de jeugdhulpaanbieders op het vaststellen van de jeugdhulp die geboden wordt.

Bij het JET is een aanmeldteam ingesteld. Dit team toetst aanvragen vanuit het voorliggend veld op de noodzaak van de inzet van jeugdhulp. De financiële effecten van dit aanmeldteam zijn opgenomen in het overzicht onderaan deze paragraaf.

We zien ook dat de consultants van het JET met jeugdhulpaanbieders meegaan in hun -soms commerciële- motivatie om profielen bij te stellen. Om tijdige afhandeling (druk op caseload) en het op tijd willen leveren van hulp aan de jeugdige wordt er meegegaan in deze afweging. Met als gevolg dat hulp wordt ingezet die niet het meest effectief en passend is en bovendien ook nog duurder is. We hebben

daarom een taakscheiding aangebracht in de werkzaamheden van de medewerkers en bouwen binnen het proces een extra stap in. Eerst wordt gekeken of het voorliggend veld goed genoeg benut is, en of de hulp passend is (inhoudelijke toets). Vervolgens wordt dit gecontroleerd en beschikt door een andere collega, die ook de bezwaren van de jeugdhulpaanbieders afvangt. Door deze taakscheiding ontstaat er meer ruimte om een kwalitatief goede inhoudelijke afweging te maken, zonder dat deze wordt beïnvloed door de jeugdhulpaanbieders.

Huisartsen

Eerder is aangegeven dat we op dit moment onderzoeken of de inzet van de Praktijkondersteuner jeugd (POH Jeugd) bij huisartsen toereikend is voor de huisartsen in de gemeente Leeuwarden. Uit onderzoek bleek dat de inzet van een POH Jeugd leidt tot minder doorverwijzingen. De POH Jeugd legt vaak hulpvragen terug in het voorliggend veld. Als het financieel haalbaar is, wordt de inzet van de POH Jeugd bij huisartsen geoptimaliseerd.

Uit de vertaling van de cijfers van de afgelopen jaren blijkt dat de huisartsen veel jeugdigen doorverwijzen naar de jeugdhulp, maar dat er geen sprake is van een opvallende stijging van de kosten. Daarom beperken we ons hier in eerste instantie tot de extra inzet van POH Jeugd. En naar het zo goed mogelijk terugverwijzen van de hulpvraag naar het voorliggend veld.

Gecertificeerde Instellingen (GI's)

De derde grote doorverwijzer van jeugdigen naar jeugdhulp zijn de GI's. Bij één van de GI's loopt de pilot 'Zicht op Veiligheid'. De resultaten hiervan zijn positief. We zijn in gesprek met een andere GI of deze pilot ook hier kan worden ingezet. Dit doen we nu al, zonder de eindresultaten van de andere pilot af te wachten. De derde GI heeft een groep jeugdigen met een andere hulpvraag. Het contractmanagement van SDF is ook met deze GI in gesprek hoe we deze hulpvraag (en het aantal doorverwijzingen) kunnen verminderen. Hier is sprake van maatwerk.

Algemeen/ beschikkingen

Ook bij doorverwijzingen van huisartsen en GI's moet de gemeente uiteindelijk een beschikking afgeven. Tot nu werd dit afgedaan als een administratieve taak. Deze aanvragen gaan we nu selectief toetsen voordat een beschikking wordt afgegeven. De grondhouding hierbij is dat een jeugdhulptraject (behalve in een crisissituatie) niet kan worden opgestart voordat een beschikking is afgegeven. We gaan onder andere toetsen op de volgende aspecten: is er voldoende gekeken naar de inzet van het voorliggend veld, is het afgegeven profiel passend bij de hulpvraag, past de duur van de inzet ook bij het herstel, etc.

Financieel effect maatregelen toegang tot de jeugdhulp		
	Min.	Max.
2024	nihil	nihil
2025	€ 385.192	€ 835.385
2026	€ 770.385	€ 1.670.769
2027	€ 1.155.577	€ 2.506.154
2028	€ 1.540.769	€ 3.341.538

4. De relatie met de jeugdhulpaanbieders

Op basis van de Jeugdwet zijn gemeenten verantwoordelijk voor de beschikbaarheid van een passend jeugdhulpaanbod. Het idee was dat er alleen een passend aanbod kan zijn wanneer aanbieders financieel gezond zijn. We zien dat een aantal (vooral de oude) systeemaanbieders in hun bedrijfsvoering zijn gaan leunen op de gemeenten en dat daardoor de "oude" bedrijfsvoering in stand is gebleven. Gezien de huidige financiële ontwikkelingen kan dit echt niet meer en gaan we hierin verandering aanbrengen. We stoppen met verantwoordelijkheid te dragen voor de bedrijfsvoering van de jeugdhulpaanbieders.

De crisis bij één van de grootste jeugdhulpaanbieders in Friesland laat zien dat deze vorm van "oude" bedrijfsvoering niet meer past bij deze tijd en daardoor heeft geleid tot inefficiënt werken en een te grote overhead. Doordat er een veronderstelde zekerheid is ontstaan dat de gemeente bij moeilijkheden financieel gaat bijleggen is er geen prikkel gevoeld om kostenbewust en anders te gaan werken. De gemeente is op deze manier niet alleen verantwoordelijk geworden voor de bedrijfsvoering, maar ook voor het disfunctioneren van de jeugdhulporganisatie. De gemeente Leeuwarden (plus alle andere Friese gemeenten) heeft in 2023 besloten dit patroon te doorbreken en deze verantwoordelijkheid niet langer te dragen. In de rol van regievoerder is de focus van de gemeente Leeuwarden weer gelegd op de verantwoordelijkheid voor een dekkend zorglandschap en niet op het in stand houden van een jeugdhulpaanbieder.

Er zijn ook systeemaanbieders die financieel juist goed draaien, prima jaarcijfers en reserves hebben en desondanks toch druk op de gemeenten zetten om meer winst te kunnen realiseren. De gemeente wordt in die gevallen vaak verweten dat er sprake is van te veel bureaucratie, maar ook hier hebben in feite die aanbieders te veel ruimte gekregen. Ook hier zijn striktere regels noodzakelijk.

De afgelopen jaren gingen de gesprekken met de aanbieders voornamelijk over hún bedrijfsvoering. Interesse voor de stijgende jeugdhulpkosten bij gemeenten en de maatschappelijke gevolgen daarvan is er weinig. Sommige aanbieders voelen zich daar onvoldoende tot niet medeverantwoordelijk voor. Toch zouden ze dat wel moeten doen. Als gemeente moeten we duidelijk zijn over de maatschappelijke gevolgen. En dat dit ook jeugdhulpaanbieders raakt.

We merken dat jeugdhulpaanbieders aan de deur kloppen als 'strategisch partner' van de gemeente en graag mee willen denken. Dat is op zich positief. Maar een organisatie die als doel heeft zoveel mogelijk hulp te bieden aan jeugdigen staat zover af van de doelen van de gemeente, dat we streng willen zijn in wie wij als onze partner zien. We kijken bij partners ook zeer nadrukkelijk naar de reikwijdte van de Jeugdwet, zoals benoemd in de paragraaf over 'een hek om het Jeugdwet'.

We voeren inmiddels meerdere gesprekken met aanbieders die deze gamechanger voelen. Soms zijn die gesprekken opbouwend, soms ook niet. Bij een aantal aanbieders is de verwachting dat het (juridisch) misgaat. Ook houden we er rekening mee dat aanbieders hun ongenoegen via verschillende kanalen zullen uiten en daarbij het gelegenheidsargument zullen gebruiken dat de andere koers van de gemeente Leeuwarden ten koste gaat van de jeugdigen.

Sociaal Domein Fryslân (SDF) draagt bij aan deze 'verzakelijking van de gesprekken'. Er wordt minder gesproken over de algemene gang van zaken, maar soms zelfs tot op casusniveau over de ingezette jeugdhulp en de hiermee gepaard gaande kosten. Bij nieuwe contracten wordt aansluiting gezocht bij -de nu beschikbare- landelijke kostennormen. Nu de nieuwe aanbesteding een halfjaar loopt kan er vanuit de data ook een eerste inzicht worden gegeven over afwijkend gedrag van aanbieders ten opzichte van anderen. In de gesprekken wordt hier verder op in gegaan.

De uitwerking van de maatregelen met betrekking tot de contacten met jeugdhulpaanbieders vindt u in bijlage 3.

Actie op signalen vanuit het berichtenverkeer

Zodra een jeugdhulpaanbieder een traject start, verlengt of afsluit komt hiervan een bericht bij de gemeente binnen via het berichtenverkeer. Tot dusver werden deze signalen steeds gezien als een administratieve verwerking van het jeugdhulptraject. In deze signalen zit voor ons waardevolle informatie over 'het gedrag' van een jeugdhulpaanbieder. We gaan deze signalen filteren. Op basis van deze signalen vragen we de jeugdhulpaanbieder zijn gedrag uit te leggen. Hiermee voorkomen we in een vroeg stadium onnodige stapeling, verlenging, verhoging van profielen gedurende het uitgevoerde jeugdhulptraject.

Financieel effect maatregelen verzakelijken relatie met de jeugdhulpaanbieder		
	Min.	Max.
2024	nihil	nihil
2025	€ 300.962	€ 714.423
2026	€ 601.923	€ 1.428.846
2027	€ 902.885	€ 2.143.269
2028	€ 1.203.846	€ 2.857.692

5. Meer inzet van data en monitoring

Op basis van de -steeds kwalitatievere en meer beschikbare- data monitoren we de ontwikkelingen in de markt en de gemaakte afspraken. Ook houden we de maatregelen en pilots van andere gemeenten in het land nauwlettend in de gaten. Enkele maatregelen hebben betrekking op het volgen en verrijken van informatie om zo tot komen tot nog betere passende besluiten. Deze staan opgenomen in bijlage 4.

6. Niet ingezette maatregelen

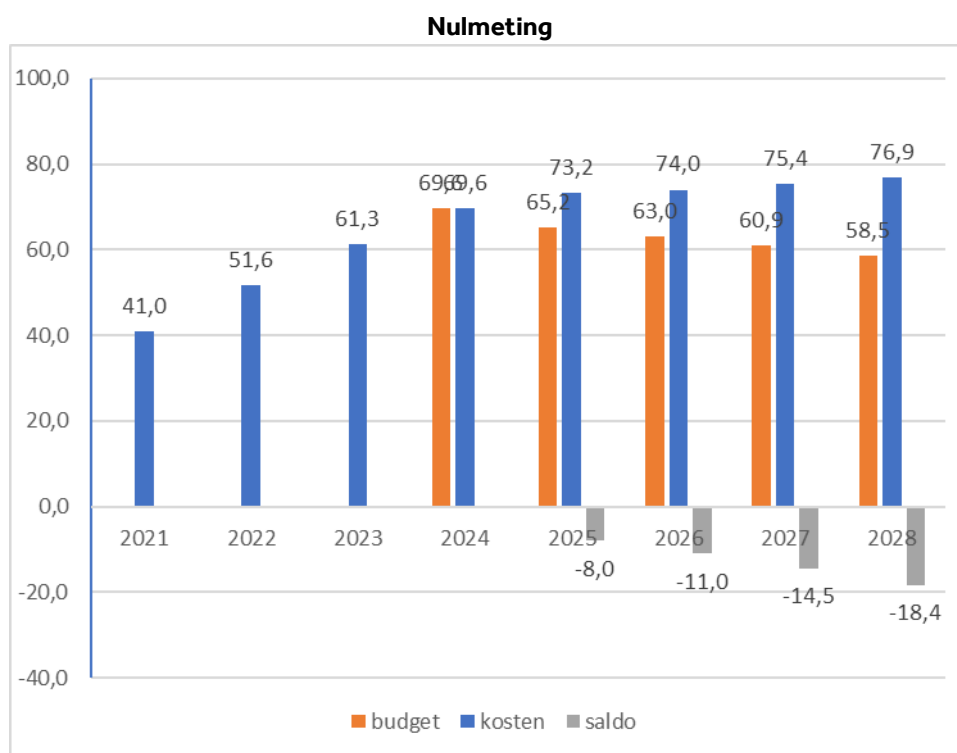
Tenslotte bleek dat een aantal maatregelen niet uitvoerbaar is. Soms door wettelijke vereisten, soms vanwege contractuele afspraken. Ook bleek soms dat de inspanning niet in verhouding was tot de opbrengst. We geven enkele voorbeelden van niet inzetbare maatregelen in bijlage 5.

De Financiële vertaling

In dit hoofdstuk beschrijven we de ingeschatte totale opbrengsten en bijgaande kosten van het pakket aan maatregelen. Dit zetten we af tegen de opgave. Dit betreft een momentopname gebaseerd op de huidige informatie. We gaan deze ontwikkeling nauwlettend volgen en bijstellen als dat nodig is. De financiële gevolgen genoemd in onderstaande overzichten worden in de reguliere P&C cyclus meegenomen zodra hiervoor voldoende aanleiding is. De eerste aanscherping van deze inschatting volgt in de loop van 2025. Dit doen we achtereenvolgens bij de mee- en tegenvallers en de gemeentebegroting 2026-2028.

Nulmeting

Om een goed beeld te geven van de kostenontwikkeling in relatie tot de voorgestelde maatregelen wordt onderstaand de verwachte kostenontwikkeling bij ongewijzigd beleid gegeven op basis van een nulmeting. Hierbij wordt inzicht gegeven in de kostenontwikkeling indien er geen aanvullende maatregelen worden genomen en het aantal cliënten gemiddeld 2% per jaar stijgt, zoals in de afgelopen jaren. Zonder interventies gaat het tekort hierdoor in 2028 oplopen tot € 18,4 mln.

Opm.: de daling van het budget is een gevolg van de taakstellingen.

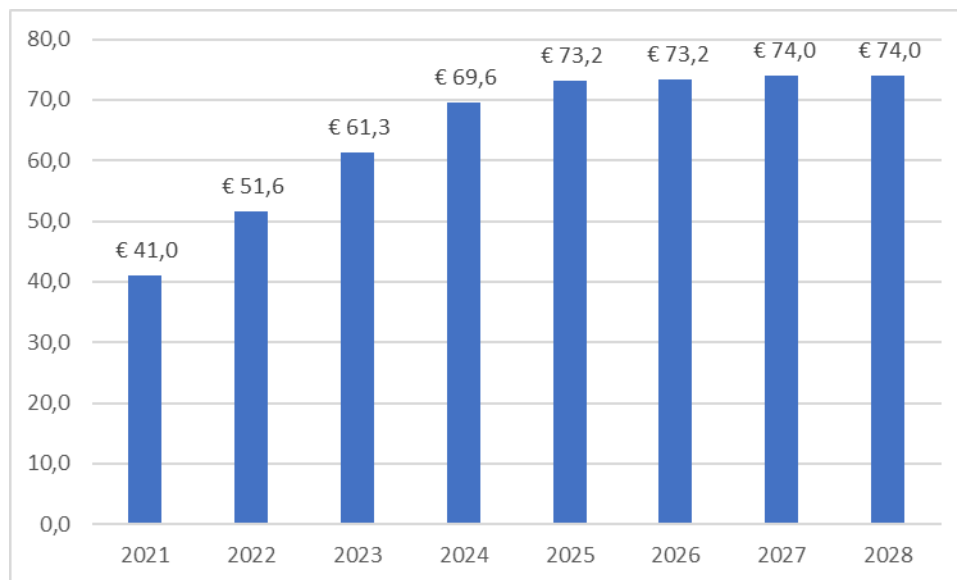
De verwachte kostenontwikkeling zonder inzet van interventies

Uitgangspunten:

- Voor de stijging van het aantal jeugdigen is uitgegaan van het aantal jeugdigen zoals we die in de eerste zeven maanden van 2024 zien ten opzichte van dezelfde periode in 2023. Dit betreft een stijging van 2%. Deze stijging verwachten we ook nog voor 2025 omdat de maatregelen dan nog niet (volledig) effectief zijn. In 2026 en 2027 verwachten we op basis van de maatregelen nog een stijging van 1% en vanaf 2028 geen stijging.

- **Zorgkosten:**
 - Voor 2024 is uitgegaan van de huidige prognose op basis van de cijfers tot en met augustus 2024.
 - Voor 2025 is een indexering toegepast van 3,71% aan de hand van de nu bekende informatie.
 - Voor de jaren erna is indexering achterwege gelaten omdat hiervan geen reële inschatting is te maken. Dit is volgens de gemeentelijke boekhoudregels. Gezien de kostenontwikkeling in de afgelopen jaren door onder andere cao-loonstijgingen is een verdere kostenstijging te verwachten. Normaliter wordt ook de bijdrage vanuit het rijk verhoogd met een indexatie. Het uitgangspunt is dat deze verhoging (die eveneens niet is meegenomen in de verdere tabellen) de prijsstijgingen compenseert.
- In de prognoses wordt uitgegaan van een gelijkblijvende zorgzwaarte. De ontwikkeling van het aanbieden van steeds complexere vormen van jeugdhulp kent nog onvoldoende stabiliteit in de huidige cijfers (ook gezien de nieuwe aanbesteding). Daarom kunnen we op basis hiervan geen inschatting van deze ontwikkeling geven.

Verwachte ontwikkeling zorgkosten o.b.v. bovenstaande uitgangspunten

Bedragen x € 1 mln. De kosten zijn t/m 2023 definitief, vanaf 2024 betreffen het prognoses op basis van de uitgangspunten.

NB. Ondanks een stijging van het volume met 1% in 2026 zijn de totale kosten gelijk aan 2025. De oorzaak hiervan is het wegvallen van incidentele kosten in 2026.

De ontwikkeling van het budget ten behoeve van de jeugdhulp

Jaarlijks wordt er een begroting opgemaakt. De bekostiging van deze begroting bestaat uit twee gedeelten: de middelen die we vanuit het rijk ontvangen en de middelen die we vanuit het gemeentefonds bijdragen voor deze begroting. De totale begroting voor jeugdhulp bedraagt voor 2024 € 69,6 mln. De rijksbijdrage is € 50,1 mln. en het eigen aandeel uit de Algemene Reserve is € 19,5 mln.

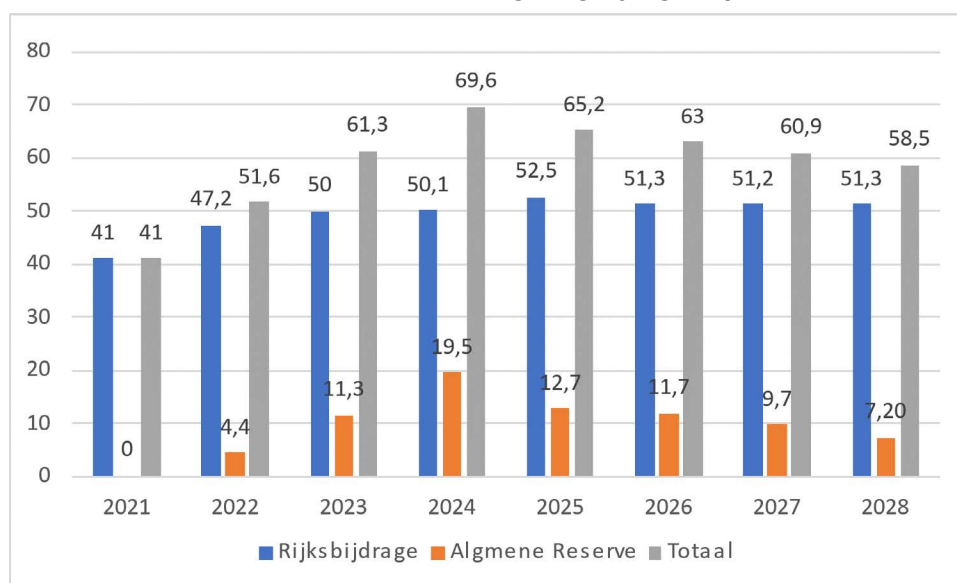
Om de stijging van de zorgkosten in 2023 en 2024 te kunnen bekostigen is de bijdrage uit de Algemene Reserve opgehoogd met respectievelijk € 6,5 mln. (begin 2024) en € 5,8 mln. (medio 2024). Beide mutaties

zijn opgenomen in de lijst van mee- en tegenvallers bij de begroting. Bij deze verhogingen is aangegeven dat deze, door middel van een taakstelling, weer moet worden teruggebracht tot de reguliere bijdrage uit de Algemene Reserve. Deze taakstelling moet ertoe leiden dat de bijdrage vanuit de Algemene Reserve in 2028 € 7,2 mln. bedraagt.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de beschikbare middelen vanuit het rijk en vanuit de Algemene Reserve, waarbij rekening wordt gehouden met de afbouw zoals afgesproken in de taakstelling.

In deze tabel is het accres² op de rijksmiddelen niet meegenomen. Vanaf 2024 is de rijksbijdrage gesteld op een vast bedrag.

Verwachte ontwikkeling budget jeugdhulp

Bedragen x € 1 mln.

De verwachte opbrengst van de maatregelen

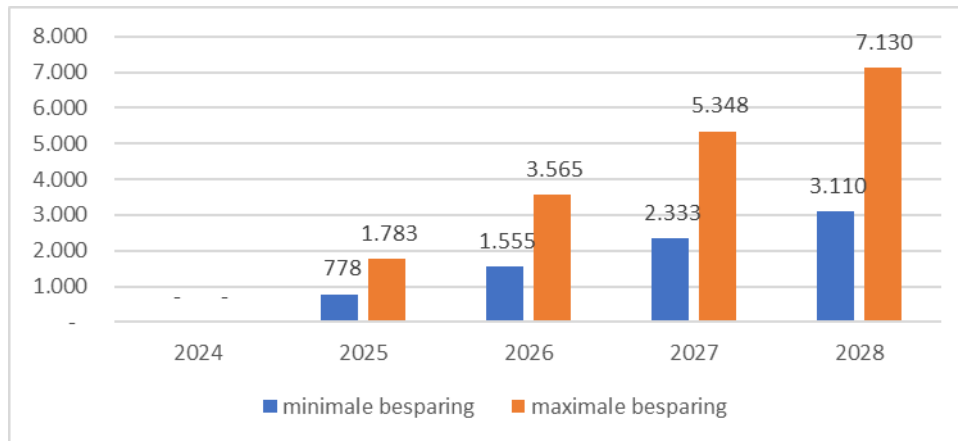
In dit rapport zijn meerdere maatregelen opgenomen. Niet alle maatregelen zijn 'op geld te zetten'. Hiermee wordt bedoeld dat niet van iedere maatregel berekend kan worden wat het financiële effect hiervan zal zijn. Een aantal maatregelen heeft meer beleidsmatige aspecten. Van weer andere maatregelen is onvoldoende informatie beschikbaar om de mogelijke bezuiniging goed te kunnen benaderen. Van elf maatregelen kon een goede inschatting worden gemaakt van de financiële gevolgen van deze maatregelen. Hiervan is een minimale en maximale verwachte financiële invloed aangegeven. Van dertien maatregelen konden we niet de exacte financiële gevolgen bepalen, wel zijn we er zeker van dat deze maatregelen financiële gevolgen zullen hebben. We hebben de financiële impact van deze maatregelen op één bedrag met bandbreedte ingeschat.

De invoering van de ene maatregel zal meer ontwikkel- en voorbereidingstijd nemen dan de invoering van de andere maatregel. Op basis hiervan is een inschatting gemaakt van het jaar waarop de maatregel

² Kijk voor uitleg over accres op de [website van de Rijksoverheid over inkomsten gemeenten](#).

effectief is. We verwachten dat de inzet van de maatregelen ook kosten met zich mee gaat brengen. Een deel van deze kosten is gefinancierd vanuit de Jeugd Agenda. Andere kosten kunnen een effect hebben op het nettorendement van de maatregel. Op dit moment zijn deze kosten niet in te schatten en derhalve niet meegenomen in de invloed van de maatregelen.

Verwachte besparing door inzet maatregelen

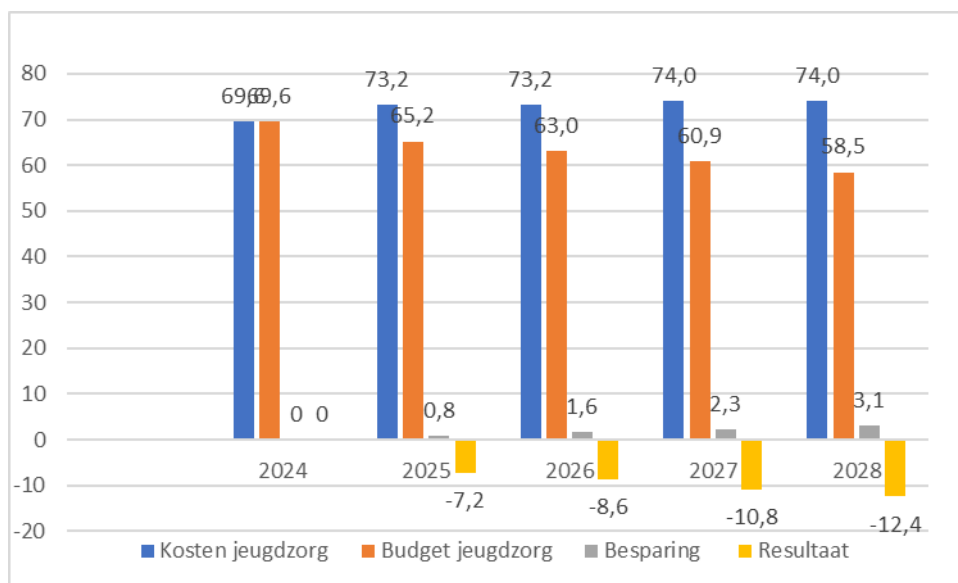

Bedragen x € 1.000.

De verwachte ontwikkelingen samengevoegd

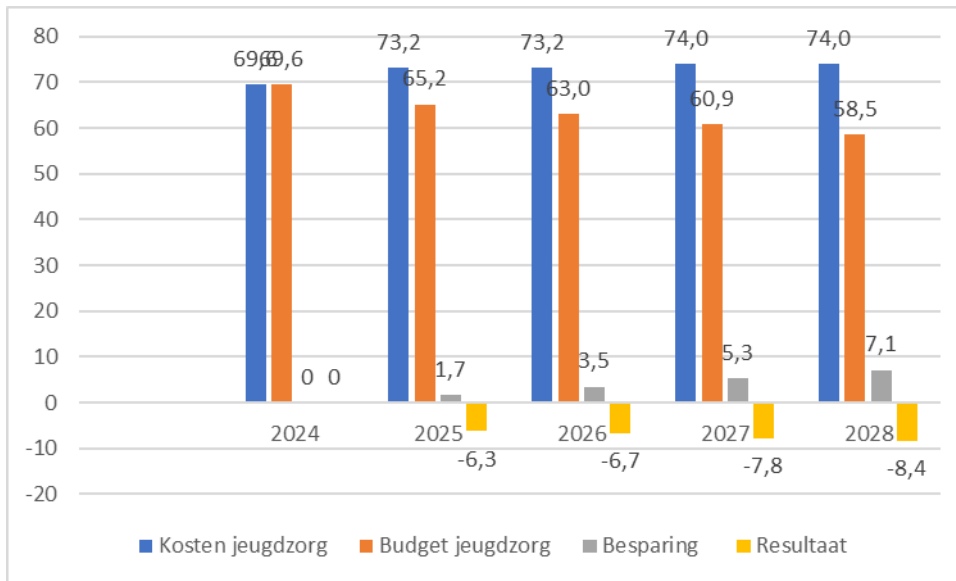
In onderstaande tabellen wordt inzicht gegeven in de kosten tegenover het budget en de invloed van de te nemen maatregelen. De eerste tabel geeft het inzicht op basis van de minimaal verwachte besparing uit de maatregelen. De tweede tabel geeft hetzelfde beeld, maar dan op basis van de maximaal verwachte besparing.

Ontwikkeling kosten vs. budget met minimale opbrengst maatregelen

Bedragen x € 1 mln.

Ontwikkeling kosten vs. budget met maximale opbrengst maatregelen

Bedragen x € 1 mln.

Conclusie financiën

Bij het samenstellen van deze overzichten zijn veel aannames gedaan en uitgangspunten vastgesteld. Het totaalbeeld geeft dan ook niet meer dan een schatting van de ontwikkeling van de kosten, budgetten en opbrengst van maatregelen. Uit dit beeld blijkt dat de gemeente slechts beperkte invloed heeft op een deel van de totale zorgkosten.

De verwachte ontwikkeling van de zorgkosten is dusdanig dat er een structureel tekort blijft op de kosten van de jeugdhulp. De gevraagde taakstelling van € 12,3 mln. kan maar gedeeltelijk worden gerealiseerd door middel van deze maatregelen. Toch zijn de effecten van de beoogde maatregelen dusdanig groot dat we deze uiteraard wel gaan uitvoeren.

We zien in deze uitwerking een bevestiging van het beeld dat er al eerder was. Procesmatig zijn we in control, maar we hebben slechts beperkt grip op de kostenontwikkelingen. Er moet een structurele verandering komen in het gedrag die uiteindelijk leidt tot een herijking van 'het dagelijkse leven' zoals beschreven in de regionale (regiovisie Jeugd) en lokale (Leeuwarder Jeugd Agenda) vertaling van de Hervormingsagenda. We hebben ook het rijk nodig om gedurende deze transitieperiode voldoende middelen te ontvangen om de tekorten op te kunnen vangen.

Bijlage 1: Maatregelen voorliggend veld

Jeugd & het versterken van het dagelijkse leven

1. We onderzoeken de mogelijkheden van een scheidingsloket

We vinden het belangrijk dat alle ketenpartners zich inzetten voor jeugdigen die te maken hebben met een ingewikkelde scheiding. We willen daarom onderzoeken hoe het aanbod er op dit moment uitziet en welke acties nodig zijn om vanuit een samenwerking met het voorliggende veld en samen met ketenpartners een scheidingsloket te kunnen realiseren waar ouders en jeugdigen laagdrempelig terecht kunnen met vragen en problemen waar zij tegenaan lopen.

2. Meer kennis bij de toegang tot jeugdhulp van het reeds beschikbare aanbod

Er wordt al veel aangeboden op het gebied van hulp en ondersteuning aan ouders en jeugdigen bij het verloop van een soepele scheiding. De kennis hiervan bij de toegang tot jeugdhulp kan beter. Veel van dit bestaande aanbod wordt vanuit het voorliggende veld aangeboden. Zo heeft SDF onder andere een subsidie verstrekt aan Villa Pinedo en ontvangt Humanitas van gemeente Leeuwarden subsidie in het kader van ondersteuning bij scheidingen. Ook kan men terecht bij het Platform KEES (www.platformkees.nl). Platform Kees is het kennisplatform Kind En (Echt)Scheiding in Nederland. Voor ouders die in Friesland gaan scheiden bestaat de website www.scheideninfriesland.nl. Op deze website kunnen mensen de juiste en beknopte informatie over scheiden vinden op één plek.

De informatie is voor ouders, ex-partners, jeugdigen, professionals en betrokkenen. De website verwijst soms voor extra informatie door naar andere (Friese) organisaties en instanties.

3. Leren van onderzoeken uit het verleden

In 2014 heeft de kinderombudsman het adviesrapport 'Vechtende ouders, het kind in de knel'³ uitgebracht. In dit rapport worden adviezen gegeven over het verbeteren van de positie van kinderen in vechtscheidingen. Deze adviezen worden daar waar mogelijk meegenomen in de ontwikkeling van het verdere aanbod rondom scheidingen.

Jeugd & inclusiever onderwijs

4. Meer Plus IKC's krijgen een

Jeugdondersteuners Kindcentra

Er worden Jeugdondersteuners Kindcentra (JOK) ingezet op in ieder geval 10 Plus IKC's.

5. Het onderzoek naar het effect van jeugdondersteuning wordt gevolgd

We volgen het 3-jarige onderzoek van de Hanzehogeschool naar het effect van jeugdondersteuning.

6. De mogelijkheden van collectieve hulp op scholen wordt vanuit SDF onderzocht

Vanuit SDF wordt in het najaar van 2024 gestart aan een uitwerking van een Friesland brede pilot voor collectieve hulp op scholen. Hierin worden de mogelijkheden voor collectieve hulp op scholen onderzocht. Dit maakt onderdeel uit van een van de actielijnen uit de Friese Regiovisie Jeugdhulp.

³ <https://www.kinderombudsman.nl/publicaties/vechtende-ouders-het-kind-in-de-knel>

Bijlage 2: Maatregelen toegang tot de jeugdhulp

7. Meer (terug) verwijzen naar voorliggende voorzieningen

Bij het Jeugdexpertteam (JET) wordt gewerkt met een aanmeldteam (A-team). Dit team doet een eerste beoordeling op basis van het opvoedkwadrant. Mocht direct duidelijk zijn dat de hulpvraag opgelost kan worden binnen het voorliggende veld met bijvoorbeeld een basisvoorziening vanuit Amaryllis, Wet Langdurige Zorg of de Zorgverzekeringswet) of een algemene voorziening, wordt daarnaar doorverwezen.

8. Controle op verantwoordelijkheid gemeente Leeuwarden

Er wordt vaker gecontroleerd of de jeugdigen waar de gemeente Leeuwarden de jeugdhulp voor betaald wel daadwerkelijk onder de (financiële) verantwoordelijkheid van de gemeente Leeuwarden vallen (woonplaatsbeginsel). Bij een eerdere controle hierop is gebleken dat de gemeente Leeuwarden betaalde voor een aantal jeugdigen die niet onder onze verantwoordelijkheid valt. Uitzondering hierop zijn anonieme jeugdigen. Van deze jeugdigen kunnen en mogen we geen gegevens controleren.

9. Controle op beschikken met terugwerkende kracht

Relatief vaak wordt een beschikking met terugwerkende kracht afgegeven en uitbetaald. Dit wordt alleen nog in uitzonderlijke gevallen, waarin het echt niet op een andere manier had gekund, toegestaan.

10. Meer controle op wettelijke grondslag

Bij iedere aanvraag voor verlengde jeugdwet kijken we of de hulpvraag niet eigenlijk onder een andere wet valt.

11. Meer aandacht voor voorliggende voorzieningen

Als jeugdhulp niet per se het meest passend is, worden jeugdigen meer doorverwezen naar voorliggende voorzieningen.

12. Het onderzoek naar de hulpvraag en de administratieve handeling hiervan wordt gescheiden

Het administratieve gedeelte (controle op compleetheit dossier, afgeven van de beschikking, verwerken bezwaren) van de toegang wordt uitgevoerd door iemand anders dan door de jeugdconsulent zelf. Op deze manier kan de jeugdconsulent zich volledig focussen op het maken van een juiste inschatting van de hulpvraag.

13. Alleen DVO's als het echt niet anders kan

De gemeentelijke toegang wordt erop gewezen dat alleen afgeweken kan worden van het gecontracteerde aanbod met een DVO als er geen optie binnen het bestaande aanbod voorhanden is en een PGB niet mogelijk is.

14. Men kijkt kritisch naar de hulpvraag

Bij een aanvraag voor een DVO wordt kritisch gekeken naar wat de jeugdige nodig heeft. Dit kan tot gevolg hebben dat de toekenning lager uitvalt dan wat de jeugdhulpaanbieder aanvraagt.

15. nzet gedragswetenschapper

Gedragswetenschappers kijken aan de voorkant mee bij niet enkelvoudige hulpvragen of direct *matched care ingezet wordt*.

16. Onderzoek aanpassing systeem

De administratieve systemen worden onderzocht of toewijzingen die leiden tot ongeoorloofde stapelingen (zowel horizontaal als verticaal) in het systeem tegengehouden kunnen worden.

17. Meer kennis van de geldende afspraken

Jeugdconsulenten en de sociaal werkers van Amaryllis worden toegerust met kennis van de geldende afspraken en de werkwijze over wat wel en niet mag.

18. Controle op juiste interpretatie afspraken

Er worden medewerkers Kwaliteit en Toezicht aangenomen die meekijken of iedereen volgens de afspraken werkt en hier indien nodig op intervenueert.

19. Directe verwijzers kennen de gecontracteerde jeugdhulpaanbieders

Directe verwijzers vanuit de Jeugdwet worden op de hoogte gesteld welke aanbieders een overeenkomst hebben en welke producten zij bieden.

20. De pilot Zicht op Veiligheid wordt uitgebreid

In deze pilot wordt gewerkt aan een intensieve samenwerking tussen een medewerker van het Jeugdexpertteam en een jeugdhulpwerker vanuit een Gecertificeerde Instelling (GI). De medewerkers trekken gezamenlijk op en voorkomen, wanneer mogelijk, een gedwongen maatregel. De kennis en expertise van de GI's worden hierbij versterkt, waardoor zij meer zicht krijgen op de mogelijkheden in het voorliggende veld, waardoor opgelegde maatregelen en daarmee duurdere jeugdhulp mogelijk kan worden voorkomen.

21. Alle jeugdigen boven de 16,5 jaar hebben een toekomstplan

We gaan meer sturen op het maken van een toekomstplan bij jeugdigen vanaf 16,5 jaar. Op deze manier wordt op tijd begonnen met het samen met de jeugdige te kijken naar hoe het verder gaat na de achttiende verjaardag.

22. Alle gecontracteerde jeugdhulpaanbieders staan geregistreerd in ZorgDomein

Gecontracteerde jeugdhulpaanbieders worden gemotiveerd zich aan te melden voor ZorgDomein, zodat het totale zorgaanbod hierin beschikbaar is. Dit is het portaal dat huisartsen (en de POH-jeugd) gebruiken om jeugdigen door te verwijzen.

23. Huisartsen/ POH Jeugd verwijzen meer door naar Amaryllis

Huisartsen /POH zijn een directe verwijzer en mogen zonder tussenkomst van de gemeente doorverwijzen naar een jeugdhulpaanbieder. Als zij enkelvoudige zaken door zouden verwijzen naar Amaryllis, is het aannemelijk dat meer doorverwezen wordt naar een voorliggende voorziening.

Bijlage 3: Maatregelen met betrekking tot de relatie met de jeugdhulpaanbieders

24. Actie bij ongeoorloofde horizontale stapeling

Ongeoorloofde stapeling wordt niet toegestaan. Bij horizontale stapeling wordt extra gelet op horizontale stapeling binnen de garantieperiode. Dit valt namelijk onder nazorg en is daarmee een vorm van ongeoorloofde stapeling. Daar waar mogelijk onderneemt de gemeente Leeuwarden zelf actie conform het administratieprotocol.

25. Actie bij te korte looptijd of te hoog profiel

Bij jeugdhulptrajecten die wel zijn gestart en voor 100% zijn gedeclareerd maar waarbij blijkt dat er alleen een intake heeft plaatsgevonden of die binnen de minimale looptijd zijn afgesloten, wordt contact gezocht met de aanbieder. Dit om te onderzoeken of doelen zijn behaald. Zo niet dan wordt verzocht het gedeclareerde profiel in te trekken zodat een lager (beter passend) profiel toegekend kan worden. Het bedrag van het hogere duurdere profiel wordt teruggevorderd.

26. Verlenging alleen mogelijk als de noodzaak hiervan uit de evaluatie is gebleken

Bij een aanvraag voor een verlenging kijkt de jeugdconsulent opnieuw of de hulp effectief is geweest en de doelen zijn behaald en of de hulp kan worden afgeschaald of afgesloten. *Matched care* is ook hier altijd het uitgangspunt.

27. Stringenter contractmanagement

Vanuit SDF wordt strenger contractmanagement gevoerd op gecontracteerde jeugdhulpaanbieders.

28. De ingezette jeugdhulp wordt halfjaarlijks geëvalueerd

Minimaal een keer per halfjaar wordt de ingezette jeugdhulp geëvalueerd door de jeugdconsulent, de jeugdhulpaanbieder en de jeugdige/ouders. Hierbij wordt gekeken naar de effectiviteit (helpt het) en of genoeg aan de afgesproken doelen wordt gewerkt.

Bijlage 4: Maatregelen strakkere monitoring; meer gebruik data

29. Meer analyses op ketensamenwerking op basis van data

We gaan de bewegingen van verwijzers en aanbieders meer monitoren op basis van data-analyses. Dit houdt in dat we meer gaan kijken naar de verschillen tussen de ketenpartners en op basis hiervan gaan we meer sturen op de afspraken die met ketenpartners zijn gemaakt. Mochten hier bewegingen gesignaleerd worden die invloed hebben op het Friese zorglandschap of de afspraken die regionaal met hen zijn gemaakt, dan wordt SDF hierbij betrokken.

30. Onderzoek matched care vs. stepped care met data

Uit onderzoek blijkt dat matched care onder- en overbehandeling voorkomt⁴. Door middel van data-analyse wordt een aantal cliënten (anoniem) gevolgd vanaf het moment dat zij hulp hebben ontvangen en welke horizontale en verticale stapeling heeft plaatsgevonden. Hiermee willen we onderzoeken hoe vaak matched care en stepped care voorkomt en welke financiële gevolgen dit heeft gehad voor de jeugdhulpkosten. Zodat we hierna de juiste keuzes kunnen maken voor wat betreft de financiële houdbaarheid van de jeugdhulpkosten.

31. Betere duiding van taak, rol en bevoegdheid

We gaan in gesprek met onze ketenpartners over wat we van elkaar verwachten, wat is afgesproken en hoe we elkaar kunnen versterken zonder daarbij het welzijn van de jeugdigen uit het oog te verliezen. De basis zijn de gemaakte afspraken over taak, rol en bevoegdheid.

32. We doen mee aan de SARK-pilot van SDF

SARK staat voor Samenwerken Aan Resultaat en Kwaliteit. Het doel van SARK is om gezamenlijk met gemeenten, aanbieders en de jeugd zelf het jeugdhulpveld steeds verder te verbeteren. Dit door het voeren van individuele gesprekken met gemeenten en de aanbieders zelf. Ook wordt hier kennis en ervaringen gedeeld, verbeterpunten gesignaleerd en wordt er gemonitord op de uitvoering ervan. Uit al deze gesprekken wordt een rode draad gehaald die periodiek met de groep aanbieders, gemeenten en jeugdigen wordt besproken. Mocht het nodig zijn dat elementen in het zorglandschap moeten worden aangepast, dan wordt hier door SDF een aanpak in ontwikkeld. De pilot begint in het tweede halfjaar van 2024.

33. Data gedreven werken richting SDF

Vanuit de gemeente Leeuwarden wordt op basis van beschikbare data gekeken naar trends en afwijkingen rondom aanbieders, zowel horizontale als verticale stapelingen en declaraties. Dit doen we in een Leeuwarder SARK-groep. De bevindingen worden gedeeld met SDF. SDF gaat deze trends en afwijkingen onderzoeken uit de beschikbare informatie vanuit alle Friese gemeenten.

34. Successen in andere gemeenten worden als voorbeeld genomen

We volgen bijvoorbeeld het project 'Kamers met Kansen' in Smallingerland. Dit is voor jongeren tussen de 18 en 23 jaar die bij reguliere mensen in een regulier huis een kamer huren. Deze jeugdigen hebben werk en/of gaan naar school. Dit valt onder de Wmo.

⁴ <https://www.vigogroep.nl/media/2263/vigo-4-van-stepped-care-naar-blended-matched-care.pdf>

Bijlage 5: Maatregelen waar we niet meteen mee aan de slag gaan

Naast de eerdergenoemde maatregelen is er ook een aantal maatregelen waarmee we niet (direct) aan de slag gaan. Deze maatregelen zijn:

Samenvoegen Leerlingenvervoer en vervoer Jeugdhulp

De gedacht hierachter was dat de busjes dan 'maar' één keer hoefde te rijden. De gemeente ontvangt jaarlijks zo'n 400 aanvragen voor leerlingenvervoer die naar diverse locaties worden gebracht. Vanwege de afwijkende locaties, tijdstippen en financiering blijkt het niet mogelijk dit binnen een redelijk korte termijn te realiseren.

Verlagen prijsintensiteiten bij de laagste profielen van jeugdhulp

Aanbieders gaven aan dat zij binnen de laagste intensiteiten van de lichtste profielen geld overhouden en dat de tarieven hiervoor te hoog zijn. We wilden de prijzen van de laagste intensiteiten veranderen, maar hier zijn diverse juridische aspecten mee gemoeid. Daardoor kunnen niet zomaar ingrijpende wijzigingen doorgevoerd worden binnen de bestaande raamovereenkomst. Wel wordt dit onderdeel meegenomen in de evaluatie over de inkoop van jeugdhulp die dit jaar door SDF wordt uitgevoerd. Intensiteiten zijn gebaseerd op het kostenprijsonderzoek.

Jeugdhulpaanbieders de mogelijkheid bieden om geld terug te storten als zij geld overhouden

Dit klonk zo eenvoudig. We zouden aanbieders die dit wilden een bankrekeningnummer geven zodat zij overgehouden geld terug konden storten. Niets bleek minder waar. We zouden dit

niet kunnen verantwoorden waarom sommige aanbieders wel terugstorten en anderen niet. En wat als aanbieders later alsnog aanspraak op het bedrag willen maken omdat ze het geld dan wel nodig hebben? En boven alles bleek dat onze systemen hier ook niet mee om te kunnen gaan, waardoor we onrechtmatig zouden handelen.

De werkwijze binnen de huidige systematiek is dat de aanbieder van tevoren een inschatting maakt over de te leveren jeugdhulp en welke intensiteit nodig is. Indien gedurende het hulpverleningstraject wordt verwacht dat er minder jeugdhulp (geld) nodig is, dan wordt de toewijzing op tijd ingetrokken en een passende intensiteit toegekend.

Geld bij aanbieders terugvorderen als zij de afgesproken doelen niet hebben behaald

Ook dit klonk eenvoudig toen we het bedachten, maar is het wederom niet. Er zijn strenge regels afgesproken in de overeenkomsten met aanbieders en het daarbij horende administratieprotocol. Hierin staat dat aanbieders na een bepaalde periode altijd 100% van het traject mogen ontvangen. Hoe om te gaan met trajecten die voor deze bepaalde periode al eindigen (de zogenaamde garantieperiode) is wel meegenomen in de maatregelen hierboven.

Leer van regionale projecten

Het is niet dat we hier niet van willen leren, alleen komt dit onderwerp al terug in andere documenten zoals de Jeugd Agenda, de Fryske Regiovisie en de Hervormingsagenda. Het wordt daarmee al op andere plekken opgepakt. Bovendien kunnen we onmogelijk bepalen wat

deze maatregel bijdraagt aan de beheersing van het jeugdhulpbudget.

Het verschil in de wachttijden bij de verschillende vormen van toegang verkleinen

De wachttijden zijn bij een huisarts heel anders dan bij de gemeente. Bij een huisarts wordt een jeugdige soms al na een halfuur doorverwezen. Bij de gemeente duurt dit veel langer. Maar je kunt dit niet met elkaar vergelijken. De huisarts kijkt vanuit een generalistische blik naar de jeugdige en verwijst door voor een verdieping en concretisering van de hulpvraag. Die vindt dan bij een aanbieder plaats. Bij huisartsen waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van de POH-jeugd duurt dit al langer omdat de POH-jeugd al beter kan inschatten wat de jeugdige daadwerkelijk nodig heeft. Bij de gemeente (lijke toegang) kijkt Amaryllis eerst met behulp van het opvoedkwadrant of de hulp in het voorliggende veld of met een basisvoorziening opgelost kan worden. Pas als dat niet kan, wordt naar het JET overgedragen. De verdieping en concretisering vindt vervolgens bij het JET plaats. Bij een GI heeft die verdieping en concretisering al vooraf plaatsgevonden. Het is al met al niet in te schatten welk effect het verlagen van de wachttijden heeft op de beheersing van het jeugdhulpbudget. Bovendien wordt dit onderdeel al uitgewerkt binnen de Jeugd Agenda.

Budgetplafonds

We hebben de mogelijkheid van het invoeren van een budgetplafond onderzocht. Hieruit zijn de volgende bevindingen naar voren gekomen:

- De ervaringen met het werken met budgetplafonds in andere gemeenten zijn tot op heden in financiële zin niet rendabel. De besparingen wegen niet op tegen de toename van de administratieve druk voor de organisaties en de gevraagde ambtelijke en bestuurlijke inzet.

- Er zitten juridische haken en ogen aan het instellen van budgetplafonds, omdat de wetgevingen binnen het Sociaal Domein open-einde regelingen zijn. Dat betekent dat wij het aantal gebruikers van voorzieningen niet mogen maximeren. Daarnaast zouden we ons dan niet houden aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en onze eigen verordeningen en beleidsregels.
- Het op korte termijn invoeren van budgetplafonds is niet mogelijk zonder instemming van alle Friese gemeenten en alle gecontracteerde jeugdhulpaanbieders. De kans dat de gecontracteerde aanbieders hiermee instemmen is klein aangezien het een versobering is van de contractvoorwaarden. In de huidige contracten zit een beperkte mogelijkheid om voorwaarden eenzijdig te wijzigen. Het is de vraag of deze succesvol ingeroepen kan worden.
- In praktische en juridische zin is het nodig om de hoogte van een budgetplafond exact te bepalen. Hierbij moet gebruik gemaakt worden van historische data. Helaas is vanwege de systeemwijziging per 1 januari 2024 geen matching tussen nieuwe en oude producten mogelijk gebleken.

Onze conclusie is dan ook dat het invoeren van een budgetplafond niet toepasbaar is op dit moment. Wat we wel gaan inregelen, is een peilmoment en/of een peilbedrag. We gaan het gesprek aan met betreffende (groep van) aanbieders als we - op basis van de monitoring van onze data - zorgen hebben over de kostenstijging. Zo'n gesprek kan verhelderend zijn en eventueel nieuwe aanknopingspunten opleveren voor bijsturing. Het benadrukt de gedeelde verantwoordelijkheid voor een betaalbaar zorglandschap.

